

Pestprotocol

September 2018

Inhoudsopgave:

1. Waarom een pestprotocol?

2. Wanneer spreken we van pesten?

3. Voorbeelden van specifiek pestgedrag

4. De betrokkenen

Het gepeste kind

De pesters

De meelopers en de andere kinderen

5. Te verwachten problemen bij de aanpak van pesten

Bij het gepeste kind

Bij de pester

In de groep

Bij de ouders

6. Uitgangspunten bij ons pestprotocol

7. Maatregelen en procedure

Preventieve maatregelen

Repressieve maatregelen

Concrete pedagogische invulling als handvat van het pestprotocol

Hulp aan het gepeste kind

Hulp aan de pester

Hulp aan de zwijgende middengroep en de meelopers

Hulp aan de ouders

8. Kanjerregels

9. Samengevat stappenplan met betrekking tot pesten

1. Waarom een pestprotocol?

De 9e montessorischool De Scholekster wil haar kinderen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich harmonieus en op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen. De leerkrachten bevorderen deze ontwikkeling door het scheppen van een veilig klimaat in een prettige werksfeer in de klas en op het schoolplein. In veruit de meeste gevallen lukt dit door de preventieve kanjertraining aan te bieden en deze te onderhouden, maar soms is het gewenst om duidelijke afspraken met de kinderen te maken. Ons pedagogisch uitgangspunt is dat alle kinderen met elkaar moeten leren omgaan. Dat leerproces verloopt meestal vanzelf, maar het kan voorkomen dat een kind zich door andere kinderen gepest voelt. Een kind kan dan in de knoop komen met zijn schoolomgeving. Als de getroffen maatregelen onvoldoende effect hebben in de groep, kan daarmee de gewenste ontwikkeling verstoord worden. Als dat het geval is, moet de leerkracht onder ogen zien dat er een probleem is in de groep.

Dit protocol is een vastgelegde wijze waarop we het pestgedrag van kinderen proberen te voorkomen (preventief), gewenst gedrag aanleren (normatief) en in voorkomende gevallen benaderen (reactief). Het biedt leerkrachten en ouders duidelijkheid over het voorkomen en de eventuele aanpak van dit ongewenste gedrag.

2. Wanneer spreken we van pesten?

Iemand op het schoolplein een stevige duw geven kan plagen zijn, maar het kan ook gaan om pestgedrag. Bij plagen is er sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren kinderen om met conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid die ze in hun latere leven van pas kan komen bij conflicthantering. Een kind wordt gepest wanneer deze herhaaldelijk last heeft van negatieve acties van een ander (fysiek, verbaal of psychologisch, direct of via internet of mobiel) die op hem gericht zijn, en waarbij de macht ongelijk verdeeld is.

3. Voorbeelden van specifiek pestgedrag

Verbaal:

- Vernederen: "Haal jij de bal maar, je kunt niet goed genoeg voetballen om echt mee te doen".
- Schelden: " Viespeuk, etterbak, mietje" enz.
- Dreigen: "Als je dat doorvertelt, dan grijpen we je."
- Belachelijk maken, uitlachen bij lichaamskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas.
- Kinderen een bijnaam geven op grond van door de kinderen als negatief ervaren kenmerken. (rooie, dikke, dunne, flapoor enz.)

Fysiek:

- Trekken, duwen of spugen.
- Schoppen en laten struikelen.
- Krabben, bijten en haren trekken.

Intimidatie:

- Een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten.
- Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten.
- Dwingen om bezit dat niet van jou is af te geven.

- Een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen.

Isolatie:

- Steun zoeken bij andere kinderen zodat het kind niet wordt uitgenodigd door andere kinderen
- Uitsluiten: het kind mag bijvoorbeeld niet meedoen met spelletjes

Stelen of vernielen van bezittingen:

- Afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed.
- Beschadigen en kapotmaken van spullen: schriften bekladden, schoppen tegen en gooien met een schoeltas.

4. De betrokkenen

Het gepeste kind

Veel kinderen die worden gepest hebben een beperkte weerbaarheid. Ze zijn niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen de pestkoppen. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep, ze durven weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden. Gepeste kinderen voelen zich vaak eenzaam, hebben in hun gepeste omgeving geen vrienden om op terug te vallen en kunnen soms beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten. Jongens die worden gepest horen bijna nooit tot de motorisch beter ontwikkelde kinderen.

De pesters

Kinderen die pesten zijn vaak juist fysiek wel de sterksten uit de groep. Ze permitteren zich een agressieve houding en reageren met dreiging van geweld of de indirecte inzet daarvan. Pesters lijken in eerste indruk populair te zijn in een klas, maar ze dwingen hun populariteit in de groep af door te laten zien hoe sterk ze zijn en wat ze allemaal durven. Hier gaat een grote dreiging van uit naar de groep. Het komt ook regelmatig voor dat een pester een kind is dat in een andere situatie zelf slachtoffer was. Om te voorkomen het mikpunt van pesten te zijn, kan een kind in een andere omgeving een pester worden. Meisjes pesten minder openlijk dan jongens en vaak op een subtiele manier waarbij de uitdaging naar het gezag ter plekke niet echt aan de orde is.

Ook pesters kunnen last hebben van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om vrienden op lange termijn te maken en een vriendschap op te bouwen. Pesters lopen kans op een afwijkende sociale ontwikkeling, als het pesten frequent voorkomt, met alle gevolgen van dien. De meeste kinderen in een groep zijn niet direct betrokken bij pesten. Sommige kinderen behouden enige afstand en andere kinderen doen incidenteel mee. Dit zijn de zogenaamde "meelopers". Het specifieke kenmerk van een meeloper is de grote angst om zelf slachtoffer te worden. Het kan ook zijn dat meelopers stoer gedrag wel interessant vinden en daarom mee doen. Meisjes kunnen meedoen met pesten om een vriendin te kunnen behouden. Als kinderen actiever gaan meepesten in een grotere groep, voelen ze zich minder betrokken en verantwoordelijk voor wat er met pesten wordt aangericht. Het heeft zeker zin om op te staan tegen pesten. Zodra andere kinderen het gepeste kind te hulp komen door bijvoorbeeld tegen de pesters te zeggen dat ze moeten ophouden, kan de situatie aanzienlijk veranderen. Het wordt duidelijk dat het geen groepsnorm is om mee te gaan in het

pestgedrag. Meelopers horen graag bij de norm en de grote groep en zijn niet bereid en ook niet in staat om grote risico's te lopen waarvan ze de gevolgen niet kunnen overzien, dit in tegenstelling tot de ervaren pester. Kinderen die pestgedrag signaleren en dit bij de leerkracht aangeven vervullen dus een belangrijke rol.

5. Te verwachten problemen bij de aanpak van pesten

Bij het gepeste kind

Een gepest kind schaamt zich vaak voor zijn gedrag, het voldoet niet aan normen die de ouders graag in hun kinderen terugzien: een vrolijk en vooral onbezorgd kind dat zelfstandig in staat is zijn boontjes te doppen. Pesten is een groot probleem voor kinderen en zorgt voor een probleem bij de erkenning en de aanpak ervan. Veel gepeste kinderen zeggen niets en kunnen zich eenzaam voelen. De angst wordt vaak eerst nog groter als het pesten bespreekbaar gemaakt wordt door de ouders omdat kinderen bang zijn dat het pesten erger zal worden.

Bij de pester

De pester zelf ziet zich in zijn machtsspel bedreigd, en dat moet ten koste van alles voorkomen worden. Soms blijken de pesters echter net zo opgelucht als de slachtoffers bij een duidelijke aanpak. Er wordt immers ook aandacht besteed aan hun onmacht om normaal met andere kinderen een relatie op te bouwen. Bij een aantal pesters is dat hun liefste wens, maar helaas zijn ze onmachtig door het ontbreken van de juiste vaardigheden.

In de groep

Het is goed om te weten dat er altijd kinderen zijn die zich schuldig voelen omdat ze niet op kunnen komen voor het slachtoffer. Ook zijn er kinderen die helemaal niet in de gaten hebben dat er in hun omgeving gepest wordt. Ze zien wel iets gebeuren, maar kunnen de gebeurtenissen niet duiden als pestgedrag, waar gepeste kinderen erg veel last van ondervinden.

Bij de ouders

Ouders van kinderen hebben vaak moeite om hun kind terug te zien in de rol van meeloper of pester. Een pester op school hoeft zich in de thuissituatie niet als pester te manifesteren. Sommige ouders zien ook de ernst van de situatie onvoldoende in. Behalve de pester moeten ook de ouders doordrongen raken van het ongewenste pestgedrag.

6. Uitgangspunten bij ons pestprotocol

1. Als er gepest wordt, ervaren we dat als een probleem op onze school zowel voor de leerkrachten als de ouders, de kinderen, de gepeste kinderen, de pesters en de 'zwijgende' groep kinderen.
2. De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet wordt geaccepteerd.
3. Leerkrachten moeten alert zijn op pestgedrag in algemene zin. Indien pestgedrag optreedt, moeten leerkrachten duidelijk actie ondernemen tegen dit gedrag.

4. Als pesten, ondanks alle inspanningen optreedt, voert de school de uitgewerkte protocollaire procedure uit.
5. Dit pestprotocol wordt door het hele team van De Scholekster onderschreven en ter inzage aangeboden.

7. Maatregelen en procedure

Preventieve maatregelen

1. De leerkracht bespreekt met de leerlingen de klassen- en de schoolregels. Middels de Kanjertraining wordt plagen en pesten benoemd en besproken in alle groepen van de school.
2. Indien daar aanleiding toe is, besteedt de leerkracht expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek.

Repressieve maatregelen

1. Indien er sprake is van incidenteel pestgedrag wordt dat met de betrokken kinderen gezamenlijk besproken door de leerkracht van het kind. Dit gesprek staat niet op zichzelf maar wordt regelmatig herhaald om het probleem aan te pakken.
2. Als er sprake is van herhaald pestgedrag worden de ouders van de pester in het bijzijn van de pester op de hoogte gesteld van de ongewenste gebeurtenissen in een gesprek op school. Aan het eind van dit oudergesprek worden de afspraken met de pester doorgesproken en vastgelegd. De directeur van de school wordt op de hoogte gesteld van de gesprekken met de kinderen en de ouders en kan de gemaakte afspraken terugvinden in de administratie van Parnassys.
3. Indien het probleem zich blijft voordoen meldt de leerkracht dit aan de directeur van de school. De directeur roept de ouders op school voor een gesprek. Ook het kind kan in dit eerste gesprek met de directie betrokken worden. De directeur gaat uit van het opgebouwde dossier van de leerling en vult dit verder aan met het verloop van de gesprekken en gebeurtenissen.
4. Als het gedrag niet verbetert, wordt er door de directeur (in overleg met de intern begeleider) verwezen naar de Ouder- en Kindadviseur. Ouder en kind kunnen dan samen met de adviseur kijken naar de hulpvraag van kind en/of ouder.
5. Indien het pestgedrag niet aanzienlijk verbetert en/of de ouders van het kind werken onvoldoende mee om het probleem ook aan te pakken kan de directeur van de school overgaan tot bijzondere maatregelen zoals: isoleren van de pester of schorsen.

Concrete pedagogische invulling als handvat van het pestprotocol.

De leerkracht heeft een zeer belangrijke rol. De leerkracht zal helder en duidelijk moeten maken dat dit ongewenste gedrag volstrekt niet geaccepteerd wordt. De leerkracht biedt in eerste instantie de gepeste leerling bescherming, spreekt ernstig met de pester en zijn ouders en richt zich vervolgens op de zwijgende middengroep en de meelopers.

Hulp aan het gepeste kind

De begeleiding van het gepeste kind is van groot belang. Het kind is slachtoffer en heeft recht op professionele zorg vanuit de school. Naast het voorkomen van nieuwe ongewenste ervaringen staat het verwerken van de ervaringen. Dit kan eventueel gebeuren door achtereenvolgens:

- Gesprekken met een professional, bij voorkeur de ouder- en kindadviseur zelf of iemand waarnaar zij doorverwezen heeft. Gesprekken op vast afgesproken momenten kunnen zorgen dat nieuwe prikkels gesignaleerd worden en daarbij kunnen eerdere ervaringen verwerkt worden.
- Schriftelijke verwerking door het kind. Het kind krijgt de beschikking over een "verwerkingsschriftje" dat op elk gekozen moment door het kind kan worden ingevuld. Het gaat hier om een vertrouwelijk instrument van kind en leerkracht. Het kind krijgt op die manier de gelegenheid de traumatische ervaringen van zich af te schrijven/tekenen.

Hulp aan de pester

De pesters hebben in ons pedagogisch stelsel ook recht op hulp, zij zijn niet in staat om op een normale wijze met anderen om te gaan en hebben daar onze professionele hulp bij nodig. Die hulp kan bestaan uit de volgende activiteiten:

- Een gesprek waarin duidelijk wordt aangegeven welk gedrag niet geaccepteerd wordt op school. Dit gesprek wordt gevoerd als een 'slecht nieuwsgesprek'. Er wordt een schriftelijk verslagje van gemaakt. Een duidelijke afspraak voor een vervolggesprek op termijn, ongeacht de ontwikkelingen, wordt gemaakt. Ook wordt duidelijk gemaakt welke consequentie er zal volgen indien het pestgedrag toch weer voorkomt.
- Pestgedrag wordt binnen het team van de school gemeld zodat al het personeel alert kan reageren.
- De ouders worden geïnformeerd van zowel de pester als het gepeste kind.
- Van alle gesprekken met de pester en /of ouders worden verslagen gemaakt. Indien deze activiteit geen oplossing biedt voert de leerkracht een aantal probleemoplossende gesprekken met de leerling waarbij getracht zal worden de oorzaak van het pesten te achterhalen. Daarnaast proberen we de pester gevoelig te maken voor hetgeen hij/zij aanricht bij het gepeste kind.

Hulp aan de zwijgende middengroep en de meelopers.

De zwijgende middengroep is van cruciaal belang in de aanpak van het probleem. Deze middengroep is te veranderen door de leerkracht. Het pesten wordt dan minder vanzelfsprekend en draagt bovendien grotere risico's met zich mee. De situatie voor met name meelopers verandert door het ongewenste karakter van het vertoonde pestgedrag. Het wordt duidelijk dat het geen groepsnorm is om mee te gaan in het pestgedrag.

Hulp aan de ouders

Voor de ouders van het gepeste kind is het van belang dat de school het pesten serieus aanpakt. Met de ouders van het gepeste kind zal overleg zijn over de aanpak en de

begeleiding van hun kind. De ouders van de pesters moeten op de hoogte zijn van wat er met hun kind gebeurt. Zij hebben er recht op te weten dat hun kind in sociaal opzicht bepaald zorgwekkend gedrag vertoont dat verbeterd moet worden. De ouders van de zwijgende middengroep en de meelopers moeten zich bij de leerkracht kunnen melden als zij van hun kind vernemen dat er gepest wordt. Ook voor ouders moet een klimaat geschapen worden waarin het duidelijk is dat de school open staat voor dit soort meldingen. Praten over pesten is fundamenteel iets anders dan klikken. Ouders kunnen hun kind daarin ondersteunen en begeleiden.

8. Kanjerregels

Word je gepest, praat er thuis en op school over. Je mag het niet geheim houden!

Het belangrijkste doel van de Kanjertraining is dat een leerling positief over zichzelf en de ander leert denken.

De 5 uitgangspunten (Kanjerprincipes) zijn:

- Ik ben te vertrouwen
- Ik help iemand anders
- Niemand speelt de baas
- Niemand lacht uit
- Niemand doet zielig

De afspraken proberen we niet alleen op school, maar ook onderweg, thuis en bij anderen na te komen.

9. Samengevat stappenplan met betrekking tot pesten

Samengevat worden bij pesten op de Scholekster de volgende acties ondernomen

Preventief

1. de kanjer regels regelmatig bespreken
2. indien er aanleiding toe is expliciet het pestgedrag bespreken

Repressief

1. incidenteel pesten: gesprek met betrokken kinderen

2. herhaald pesten: gesprek met pester en zijn/haar ouders. Afspraken vastleggen
3. pesten duurt voort: gesprek met ouders en pester met directie. Dossier leerling
4. nog geen verbetering: mogelijke hulp maatschappelijk zorgsysteem inroepen
5. na dit stadium nog geen verbetering; disciplinaire maatregelen door de directie.

Concrete hulpacties;

Aan het gepeste kind

1. structurele gesprekscyclus met kind en vertrouwenspersoon starten voor de duur van het pesten
2. vertrouwelijk gebruik van een " verwerkingsschriftje"
3. ouders op de hoogte stellen van het pesten en de aanpak daarbij
4. in samenspraak afronden van de gesprekken
5. indien nodig professionele hulp inroepen

Aan het pestende kind

1. gesprekken vanuit het protocol in bijzijn van de ouders
2. informatie aan teamleden en alerte reacties vanuit het team
3. probleemoplossende gesprekken, oorzaak van het pesten nagaan
4. indien nodig professionele hulp

Aan de zwijgende groep / meelopers

1. gesprekken in de groep waarbij pestgedrag wordt besproken
2. aangeven wat de verschillende rollen zijn in een peestsituatie en wat een ieder kan bijdragen aan een veilige school waar niet gepest wordt